

EL GOS MESTÍS

EL GOS MESTÍS

GUIA IL·LUSTRADA PER IDENTIFICAR
LES RACES DEL TEU GOS

AGNÈS I AINA AMBLÀS CASALS

Il·lustracions **ICRA Art**

EL GOS MESTÍS

Primera edició: novembre del 2025

© dels textos: Agnès i Aina Amblàs Casals
© de les il·lustracions: ICRA Art
© del pròleg: Candela Figueras
© de l'edició: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon: 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Amb la col·laboració de:

Gosbi

Disseny:
Editorial Efadós

Coordinació editorial:
Isabel Grabulosa

Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel

Amb el suport de:



Als pares: la Montse i en Toni, per la seva gran ajuda i dedicació.

A en Xevi: per la seva paciència i bons consells.

A en Tsar i la Viyan: pels mestissos i els de raça.

I a tota la bona gent que doneu una oportunitat als gossos petaners: moltes gràcies.

Aquest llibre és una obra original: ni els textos ni les imatges han estat creats amb l'ajuda de la intel·ligència artificial.

ISBN 979-13-87658-20-5
DL B-19438-2025
Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex



Pròleg	pàg. 6
Introducció	pàg. 8
1. Els gossos mestissos	pàg. 12
2. Una pinzellada dels grups de gossos	pàg. 22
3. Com és un gos	pàg. 28
4. Guia d'identificació de mestissos	pàg. 54
Encreuats de gossos petits	pàg. 56
Encreuats del tipus terrier i rater	pàg. 70
Encreuats del tipus caçador	pàg. 80
Encreuats del tipus llebrer i podenc	pàg. 116
Encreuats del tipus pastor	pàg. 126
Encreuats del tipus gos llop, nòrdic i oriental	pàg. 140
Encreuats del tipus molós	pàg. 154
Encreuats del tipus mastí	pàg. 168
Encreuats del tipus primitiu	pàg. 174
Gossos tot terreny	pàg. 180
Els cadells mestissos	pàg. 186
5. Adoptar un gos mestís	pàg. 189
Annex	pàg. 206
Glossari	
Per saber-ne més	
Agraïments	

Pròleg



CANDELA FIGUERAS / PERIODISTA

Vaig conèixer l'Aina i l'Agnès, germanes i autores del llibre que teniu entre les mans, el dia abans de l'estrena dels nous capítols de *Cita bestial* a la plataforma 3Cat. Precisament, *Cita bestial* era el motiu que les havia portat a posar-se en contacte amb mi. Havien vist la primera temporada i volien que els escrivís el pròleg del llibre en què estaven treballant. Deixeu-me fer un incís. *Cita bestial* és un programa que uneix gossos sense llar amb persones que volen adoptar-ne un, i en fem un seguiment per veure'n l'adaptació. El llibre en què estaven immerses era una guia, bellament il·lustrada i escrita per elles, enfocada a conèixer, valorar i fomentar l'adopció dels gossos sense raça. Em va semblar una idea tan bona i necessària que, immediatament, vaig acceptar la proposta. Després de dues temporades i de parlar amb protectores d'arreu del país, puc afirmar que els gossos mestissos en són els principals residents, i que ser petaners no els fa menys dignes ni aptes per viure amb humans i entre ells. Si en dubteu, aquest llibre us acabarà de convèncer.

En arribar al seu taller, al centre de Vic, la primera a rebre'm va ser la Viyan, una llebrera tímida i elegant de vuit anys. Mentre m'ensu-mava amb delicadesa, em vaig interessar per com havia arribat a les seves vides. «No ha estat una aventura fàcil» -em va confessar l'Agnès-. «Utilitzada per a la caça, va acabar ferida i

malalta de filariosi en una protectora d'Extremadura. Els primers mesos a casa van ser durs. Tenia tanta por que es passava el dia tremolant, quasi no menjava i desconfiava de tot, però, amb paciència i ajuda professional, vaig aconseguir desbloquejar-la. Ara, ja fa quatre anys que estem juntes i es mostra més segura i feliç.»

«Tu també tens gos?» -vaig demanar a l'Aina-. «Sí, en Tsar, una barreja de pastor alemany i mastí d'un any i mig. En el meu cas, vaig estar mesos preguntant per un gos calmat, que s'adaptés bé a la vida de pagès i a la convivència amb altres animals. Després de molt voltar, em van presentar un cadell tranquil i afable. Ens vam caure bé, li duia menjar, jugava amb ell, i al cap d'unes setmanes coneixent-nos, el vaig adoptar.»

La Viyan, que ja sabia la història del Tsar, havia tornat al seu llit i començava a dormir quan l'Agnès va afegir: «Ara estem buscant adoptant per a l'Horus! El vam trobar famèlic al costat de la carretera. Portava xip, però el propietari ens va assegurar que no era seu, que l'havia regalat a un amic a qui havia perdut la pista». «Excuses» -vaig lamentar-. Durant els rodatges de *Cita bestial*, hem sentit molts casos semblants. Per sort, sempre hi ha persones que compensen la balança, com les dues dones que tenia al davant. Però d'on sorgia aquesta passió pels gossos?

«Ens agraden des de ben petites, especialment els petaners! Quan en vèiem un pel

carrer, jugàvem a endevinar-ne l'origen; ens divertia esbrinar quines característiques podien correspondre a cada raça. De més grans, i amb el canvi de casa dels pares, va sorgir la possibilitat de l'adopció; estàvem tan il·lusionades amb la idea que vam fer un treball d'investigació prenent com a base què sabíem dels gossos, què els podíem oferir i, sobretot, quines necessitats tenien ells. Volíem demostrar que ho teníem tot controlat.»

«Vau arribar a alguna conclusió?» -vaig preguntar-. «Sí, que adoptar-ne un aleshores era irresponsable. En un parell d'anys ens n'aniríem a estudiar fora i no ens en podríem fer càrrec. Així que ho vam aturar tot, i quan el 2016 ens vam retrobar per crear el taller ICRA Art, vam descobrir que el nostre entusiasme pels gossos continuava intacte. Més ben dit, en tornar a estar juntes, augmentava i vam sentir la necessitat de recuperar aquell antic treball. Teníem la curiositat de sempre, però acumulàvem més tècnica i formació, podíem anar més lluny; i el resultat n'és aquest llibre.» «Doncs ha arribat el moment de llegir-lo!» -vaig exclamar interessada-. I sota l'atenta mirada de les dues germanes, em vaig endinsar en les pàgines del mecanoscrit.

He volgut escriure el pròleg sobre com vaig conèixer l'Aina i l'Agnès perquè aquest moment, per a mi, va ser definitori. En poca

estona vaig entendre que el llibre que esteu a punt de llegir és el resultat de l'amor que les seves autores tenen pels gossos, especialment els mestissos, sumat al seu talent per a la il·lustració científica i l'estudi minuciós. El llibre és una guia treballada, sense pretensions i amb anys de recerca al darrere, que vol donar un cop de mà a aquelles persones que volen saber-ne més del seu gos petaner o que s'estan plantejant adoptar-ne un. I, per què no dir-ho?, també ajudarà els que convisquin amb un gos de raça.

Gaudiu-ne i a veure si descobriu alguna cosa dels vostres gossos. Jo ho he fet amb el Gus i la Leia. Un brac drahthaar i una petanera adoptats que, independentment de la raça, adoro i m'omplen la vida de pèls i bona companyia.



Introducció

EL PERQUÈ D'AQUESTA GUIA

Mestissos, petaners, gossos encreuats, bords, bordissers, barrejats... Els gossos sense raça són els principals ocupants dels refugis d'animals del nostre país. No és així per a les races, que són buscades, valorades i, de vegades, importades a causa del seu exotisme i prestigi. Els gossos de raça continuen dominant el terreny de la visibilitat i això amaga una crua realitat: els mestissos són invisibles als ulls de la majoria de la població que vol adoptar, tant per gustos o modes com per desconeixement.

És clar que ser gos i tenir progenitors de diferents races no és un avantatge. O potser sí?

En aquest llibre volem revalorar els gossos mestissos: en donarem a conèixer les principals característiques i també facilitarem pautes per reconèixer, a través de l'observa-

ció, les races (o grups de races) de les quals poden descendir. Hem de tenir present que la identificació de les races de les quals prové un gos mestís pot ser molt complicada i, si no n'hem vist els pares, rarament en podrem tenir una certesa absoluta. És per això que al llarg d'aquesta guia parlarem sempre en termes generals, buscant punts de connexió entre gossos que provenen d'un mateix encreuament, explicant els trets més habituals en cada un d'ells i fugint dels aspectes peculiars.

La intenció d'aquest llibre és que sigui una modesta referència per a tots aquells amants dels gossos que estiguin pensant a incloure un nou membre a la família, vulguin entendre millor el seu mestís o simplement estiguin interessats en els gossos petaners. I, per descomptat, que pugui obrir els ulls a les persones que encara no els han donat una oportunitat!

LA IMPORTÀNCIA DE CONÈIXER DE QUINES RACES PROVÉ UN GOS

La majoria dels que tingueu aquest llibre entre les mans és perquè us interessa el món dels gossos i probablement en teniu un. L'aspecte del vostre company caní, especialment si és petaner, no us fa estimar-lo més o menys. La llargada de les orelles, les curioses taques o el seu instint d'empaïtar conills són característiques que acompanyen el vostre animal i l'accepteu tal com és.

Així doncs, per què hem d'esbrinar d'on prové la seva genètica? Saber quines races o

grups de races corren per la sang d'un mestís aporta molts avantatges, tant a nosaltres com a família com per a l'animal: no solament ens dona informació per saber d'on ha sortit el seu aspecte físic, sinó que també ens permet entendre certes conductes i habilitats, i, així, poder satisfer les seves necessitats! No és el mateix que tinguem un encreuat de pastor (que segurament demanarà un bon grau d'exercici físic i mental) que una barreja de mastí (que mandrejarà tot el dia prenent-se la feina de catifa molt seriosament).

Com més generacions enrere es remunten els encreuaments d'un gos, més es converteixen en un «tot terreny» i menys acusades tenen les habilitats d'una raça concreta. Això no els fa ser menys adequats, per descomptat! Els converteix en animals encara més valents i aptes per a tot!

COM HEM FET AQUESTA GUIA

Aquestes pàgines són fruit d'anys de passió pels gossos, de col·laboracions i voluntariats en protectores i de centenars d'il·lustracions. No som genetistes, però la nostra professió com a il·lustradores científiques ens ha fet adonar que, a través de l'observació, és possible la identificació de molts mestissos.

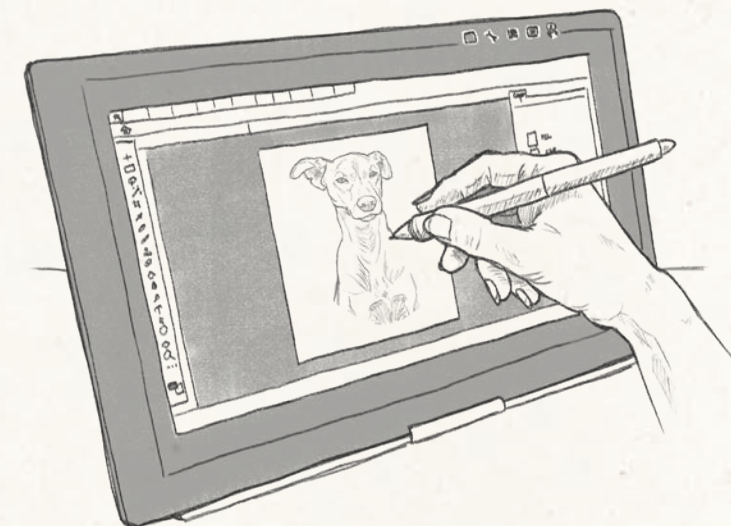
Totes les il·lustracions d'aquesta guia estan realitzades amb molta cura i detall. Per fer-les, ens hem basat en fotografies preses per nosaltres en visites a protectores, pel carrer, enviades pels propietaris o extretes de webs de refugis d'animals de la península Ibèrica, les Illes Balears i les Canàries. Tots ells ens han indicat les races o famílies de races a les quals pertany cada gos. Alguns dels casos més complexos els han validat veterinaris. El nostre agraïment a tots els que han col·laborat en aquest projecte no podria ser més gran.

Hem fet tots els possibles perquè la informació aquí escrita sigui el màxim d'acurada a través de la nostra pròpia experiència i de l'intercanvi d'impressions amb veterinaris,

Cal que tinguem present que cada individu té la seva pròpia personalitat i necessitats. Que un mestís sigui un entusiasta dels jocs amb pilota, que faci forats per tot el jardí o que surti disparat darrere un cabirol no sempre és degut a la seva ascendència!

personal de protectores i etòlegs. Si en algun moment ens arriba alguna correcció, farem els canvis pertinents en pròximes edicions.

Dit això, comencem!



COM UTILITZAR AQUEST LLIBRE

Aquest llibre està dividit en diverses parts: els primers capítols són la base que ensenya què i com observar un gos per identificar-ne les races que veiem en el seu aspecte. Consta d'una introducció sobre els gossos mestissos, una classificació de races agrupades pel seu aspecte i una descripció morfològica per parts.

El cos principal del llibre, la guia d'identificació, és on s'aplica d'una manera pràctica la informació dels capítols anteriors. Està dedicada a la identificació dels gossos mestissos mitjançant un seguit de làmines il·lustrades i agrupades per famílies de races. Les làmines aporten exemples dels gossos encreuats més habituals que es troben a Catalunya i a la península Ibèrica, i podeu veure un exemple de com estan estructurades a la pàgina del costat. Aquesta part està pensada per utilitzar-se a Catalunya i a la península Ibèrica. Això és degut a la presència de races autòctones i de modes canines regionals.

L'últim apartat està dedicat a l'adopció dels gossos mestissos: on adoptar, com fer-ho i l'esterilització. Tanca el llibre un annex amb informació pràctica.

Nom del grup de mestissos.

Descripció principal.

Freqüència de l'encreuat en refugis de la península Ibèrica: molt abundant, comú, poc comú i rar.

Visió del cap en què s'aprecien més detalls.

Trets que ens permeten reconèixer un grup d'encreuats determinat.

ENCREUATS DEL TIPUS SPANIEL

Poc comú

Molts tenen pèl curt o mitjà-llarg ben diferent dels llargs i ondulats dels de raça. Poden tenir plomalls a les orelles, darrere les potes i a la cua. Sovint són bicolors, amb el blanc pigallat habitual dels spaniels. Solen ser quadrats o moderadament llargs, més menuts que els setters. Són apreciats tant en companyia com en caça.

Spaniel x Beagle

Cos:

- Dors recte
- Poden tenir cua o orelles amputades

Pèl:

- Llargs plomalls que poden arribar a terra en orelles, potes, coll i cua

Cap:

- Estop ben marcat
- Poden tenir llavis un xic penjants
- Coll relativament llarg, musculat

Potes:

- Peus grossos normalment arrodonits

Trets habituals

Mida: petita/mitjana
Cos: quadrat, estàndard
Cap: arrodonit, estàndard
Morro: quadrat
Orelles: en V, caigudes
Peus: de gat, estàndard
Cua: recta
Pèl: llis i sedós, curt o llarg
Colors i taques:

Caràcter: afectuós, sensible
Instint potenciat: caça, ensumar
Esperança de vida: 10-15 anys

Energia
■■■■■
Cures
■■■■■
Aprenentatge
■■■■■
Sociabilitat
■■■■■
Independència
■■■■■

Vitalitat i necessitat d'exercici.

Raspallar, tallar ungles, perruqueria, curar ferides...

Predisposició i rapidesa per aprendre.

Inclinació per relacionar-se amb altres gossos.

Tendència del gos a prescindir de l'amo.

Mida més petita i més gran que pot tenir aquest encreuat en comparació d'una persona d'1,70 metres.

Il·lustració de cos sencer amb les característiques habituals ben visibles.

Capítol 1

Els gossos mestissos

En els inicis de la seva domesticació, els gossos eren similars al llop. Amb el pas dels mil·lennis, i a causa de la necessitat humana de tenir un aliat en la caça, en el pasturatge o en altres feines, es va fer ús de la cria selectiva per atorgar-los unes característiques favorables lligades a la seva utilitat. Algunes races són indubtablement antigues i d'altres s'han creat en èpoques pròximes a la nostra (o s'estan creant!).

Què és una raça?

És un grup d'individus que comparteixen característiques físiques, de comportament i genètiques molt similars, producte d'una curosa selecció dels avantpassats. Solen tenir pedigrí, que certifica que la seva genealogia és de la mateixa raça. Mitjançant l'encreuament endogàmic (*inbreeding*) se seleccio-

nen els trets físics o de comportament que més interessin, tant si tenen repercussions negatives per als animals com si no en tenen. La descendència d'una mateixa raça té trets morfològics i de conducta comuns, i, com a resultat, les necessitats són més predictives.

Què és un gos mestís?

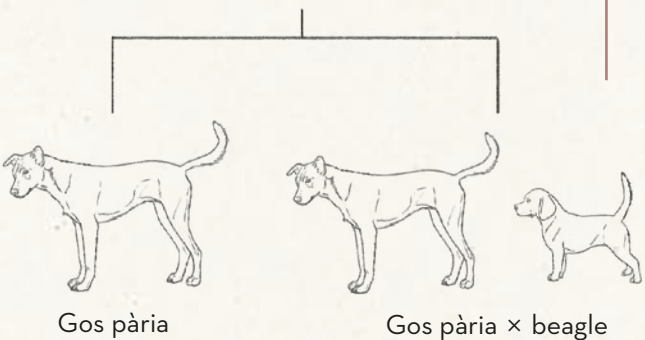
Al contrari que els anteriors, és un gos descendent de dues o més races diferents, sovint desconegudes. No compleix els estàndards de cap raça reconeguda per la Fédération Cynologique Internationale (FCI). Com més generacions d'encreuaments hi ha hagut, més difícil és identificar-ne les races. A partir de quatre o cinc generacions enrere es perden els caràcters i, per tant, només s'hereten o es manifesten els de les últimes quatre generacions.

Nosaltres distingirem quatre tipus de mestissos, tot i que només els tres últims són presents a la península Ibèrica: el gos pària, el gos petaner, el gos mestís o encreuat i el gos de disseny o híbrid. En aquest llibre ens centrarem en els tres últims grups i utilitzarem els

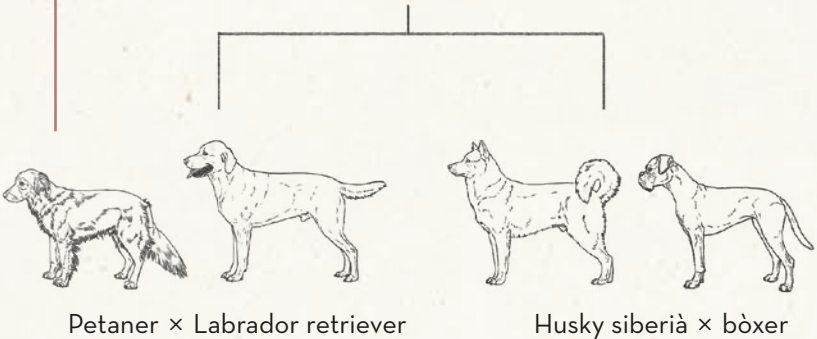
GOS PÀRIA:

Prové d'encreuaments sense intervenció humana durant moltes generacions i s'associa a animals ferals o rodamons. En el seu aspecte no es reconeix cap raça: solen ser gossos de pèl curt, amb colors generalment bruns i de mida mitjana-grossa. El gos pària com a tal prové de l'Àsia i a la península Ibèrica no n'hi ha. Però sí que podem trobar petaners amb aspecte de pària.

GOS PÀRIA



GOS PETANER



GOS PETANER:

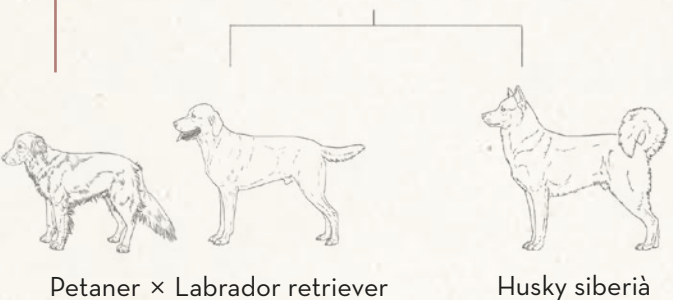
El mot «petaner» l'associem a un ca sense raça reconeguda, resultat d'un encreuament fortuït. Habitualment s'utilitza en gossets de poca altura, tot i que a diverses zones de Catalunya es fa extensiu a totes les mides. Un petaner és descendent de diverses generacions d'encreuaments, fet que dificulta molt la identificació de les races de les quals prové. Té molt poc o nul valor econòmic i el seu aspecte és molt variable.

GOS MESTÍS O ENCREUAT:

És un gos que descendeix, com a mínim, d'un progenitor de raça. També sol ser fruit d'aparellaments accidentals però té característiques més fàcilment identificables que el petaner. Pot tenir qualsevol mida, color i caràcter. Algun pot semblar de raça. Hi ha:

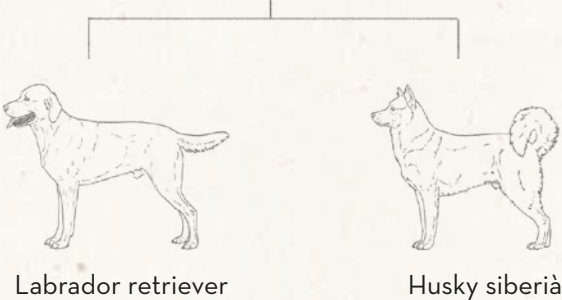
GOS MESTÍS

Pot tenir alguns trets reveladors, però no solen ser clars.



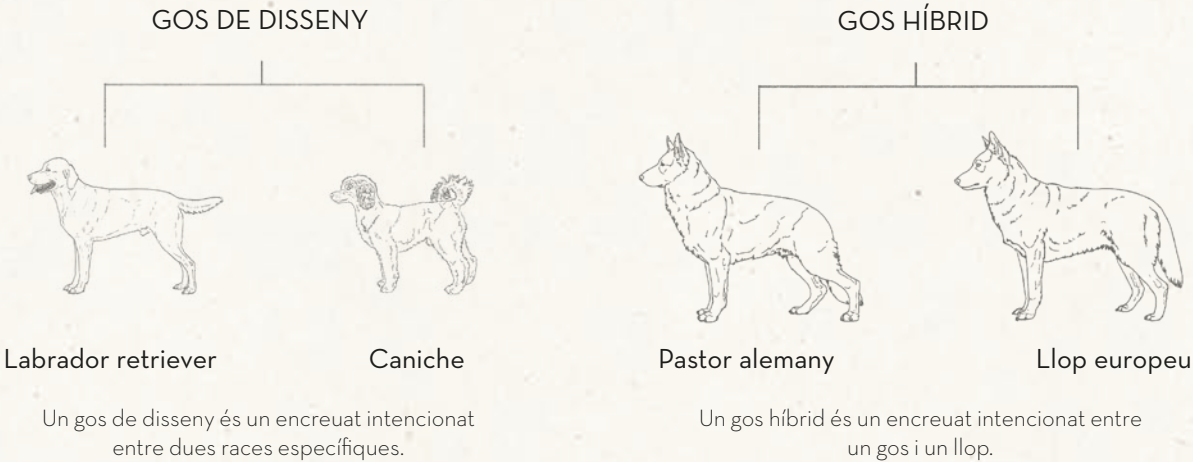
GOS ENCREUAT

Ambdós pares són de raça i la identificació pot ser més senzilla.



GOS DE DISSENY O HÍBRID:

És el resultat d'un encreuament intencionat de dos gossos de raça per combinar els trets desitjables de les dues, sovint a les mans de criadors. Després de diverses generacions d'*inbreeding* i moltes proves, alguns són considerats raça per la FCI. Poden tenir els mateixos preus que els gossos de raça. Els gossos híbridats amb llops també entren dins d'aquesta categoria.



PETANERS QUE SEMBLEN DE RAÇA

Alguns gossos mestissos poden tenir trets morfològics molt similars als d'una raça reconeguda. Això ens pot donar peu a associar-los a aquesta. Tanmateix, si la raça és exòtica o poc coneguda al nostre país, probablement es tracta només d'una coincidència física. Per exemple, si en una gosslera ens trobem un gos similar a un spaniel tibetà, hem de qüestionar-nos si ho és, atès que aquesta raça encara és molt rara aquí. Podria ser-ho, però és més probable que es tracti d'un gos que tingui característiques semblants sense cap rastre d'aquesta raça en el seu ADN.



ENCREUAT O DE RAÇA

Ara que ja sabem què és un mestís, molts ens podem preguntar: té més o menys qualitats un gos encreuat respecte d'un de raça? En aquest capítol investigarem quins avantatges i inconvenients tenen tant els uns com els altres i posarem sobre la taula les característiques més menystingudes dels petaners.

Aspecte i mida

Els animals de raça tenen unes característiques físiques i de comportament d'acord amb el seu estàndard. Algunes persones adopten o compren mirant només l'aspecte d'una raça sense tenir en compte que va lligada a unes conductes determinades. Un exemple és el border collie: un gos bonic de mida mitjana que molta gent adquirirà sense saber que, si no se li dona un exercici físic i mental elevat, desenvoluparà conductes per desfogar-se... Quan busquem una raça, hem de tenir molt clar si en podem satisfer les necessitats i no escollir-la per caprici o per l'aspecte físic.

La gran majoria de mestissos, en canvi, té un aspecte singular, amb unes característiques físiques i de comportament menys accentuades que en moltes races, fruit de la barreja genètica. Quant als cadells, tot

